

Styrende dokument	Prosess:	Retningslinje
Utarbeidet av: Soamd og kajba	Innhente kunnskap og analysere tilstand	Utgave: 1
Sist endret: 12.10.2017	Prosesseier: Karen Johanne Baalsrud	ePhorte saksnr: [ePhorteID]

Salmonella hos hund og katt – retningslinje ved påvisning

Formål

Enhetlig håndtering av hund og katt med påvisning av *Salmonella* spp.

Mattilsynet kan bruke retningslinjen som støtte også for andre arter som holdes som kjæledyr, for eksempel ilder, kanin, gnagere etc.

Virkeområde

Retningslinjen vil gjelde i situasjoner der det er mistanke om eller bekreftet tilfelle av salmonella.

Beskrivelse

Salmonella: Enhver variant av arter av *Salmonella* spp.

Salmonella spp. påvises i hovedsak hos og syke hunder, men også hos katter, andre dyrearter og fra symptomfrie bærere. Dersom *Salmonella* gir sykdom hos dyrene kan de skille ut store mengder salmonellabakterier og infeksjonen kan spre seg raskt. Salmonellabakteriene kan persistere i tarmepitelceller og lymfeknuter og medføre et langvarig forløp der dyret skiller ut bakterien i perioder uten at allmenntilstanden er påvirket.

Den vanligste smitteveien er fôring med rått eller utilstrekkelig varmebehandlet fôr, matavfall og slakteriavfall. Tørre produkter – såkalt «hundesnacks» er en kjent smittekilde. Det er en viss forekomst av *Salmonella* hos småfugl og pinnsvin i Norge, og både levende og døde småfugl, samt deres avføring kan være en annen kilde til infeksjon, ikke minst for katter. Reising til land med høy salmonellaforekomst hos husdyr og mennesker vil medføre en økt risiko for å bli smittet. Mennesker som har pådratt seg salmonellainfeksjon kan smitte dyr.

Hvilke symptomer dyret viser, avhenger av hvilken type *Salmonella* dyret er infisert med, infeksjonsdose og dyrets immunstatus. Dyret kan blant annet få feber, nedsatt matlyst, oppkast og diaré, til dels blodig. Mange får kun diaré og ellers få/ingen symptomer. Det finnes mange ulike sykdomstilstander som kan gi tilsvarende symptomer, og en avføringsprøve er nødvendig for å stille diagnosen.

Mistanke:

- Dyr med kliniske symptomer som og har vært i smittemessig kontakt med folk/dyr med salmonella, eller som har spist et produkt med kjent salmonellasmitte.

- Foreløpig, men ennå ikke verifisert, positivt resultat.

Varsling:

I henhold til Forskrift om varsel og melding om sjukdom hos dyr skal veterinærer og laboratorier varsle Mattilsynet om mistanke eller påvisning av A og B sjukdom hos dyr.

Innsending av bakterieisolat eller prøve til nasjonalt referanselaboratorium

I de tilfeller hvor diagnosen er stilt på grunnlag av analyseresultat fra laboratorium annet enn nasjonalt referanselaboratorium, *må rekvirerende veterinær sørge for at et isolat av bakterien blir sendt til Veterinærinstituttet så snart som mulig.*

Når det ikke er mulig, skal det tas ny avføringsprøve. Prøven sendes Veterinærinstituttet for, om mulig, dyrking og identifisering.

Merk prøven «mistanke Salmonella». Analysekosten hos Veterinærinstituttet vil ikke belastes eier.

Eier må selv betale veterinær uttak og innsending av prøvene.

Tiltak ved påvist salmonella

Salmonellose er en zoonose og en B-sjukdom. For B-sjukdom følger det direkte av forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer § 18 at dyreholdet er båndlagt inntil Mattilsynet bestemmer noe annet.

For at Mattilsynet skal kunne følge med på forekomsten av *Salmonella*, er det viktig at alle påvisninger registreres som et sykdomstilfelle i MATS, og at det opprettes logg i MatCIM. Skriv hvilken *Salmonella* som er påvist i overskriften. Det gjør det lettere å se etter eventuelle koblinger ved å se gjennom overskriftene i loggen.

Når vi fatter vedtak om restriksjoner, pålegger vi samtidig dyreeier å ta oppfølgende prøver for å friskmelde dyreholdet. Det er viktig å informere eier om dette.

Restriksjoner:

Mattilsynet skal alltid båndlegge dyrehold med påvist *Salmonella*.

Hele kjæledyrholdet båndlegges.

Hvorvidt man skal pålegge restriksjoner på tilknyttede produksjonsdyrhold må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Hundehold:

- Skal ikke delta eller oppholde seg på arrangementer for hunder
- Må luftes i bånd og primært på steder der andre hunder normalt ikke oppholder seg
- Må ikke luftes i beiteområder for husdyr
- Skal ikke bade på badeplasser for mennesker
- Avføring må plukkes opp og kastes i restavfallet (brennbart avfall)
- Hunder skal ikke ha nærkontakt med husdyr (f. eks ikke inn i stall, fjøs osv)

Kattehold:

- Kan ikke delta på katteutstillinger
- Avføring og sand fra katte kasse kastes i restavfall (brennbart avfall)
- Får ikke gå fritt ute så lenge katten har diare eller har andre symptomer som kan skyldes infeksjon med *Salmonella*
- Katter som ferdes i fjøs/stall o.l. vil kunne utgjøre en smitterisiko og man må i hvert enkelt tilfelle vurdere tiltakene for kattene. Dette vil også gjelde for katter i tettbygde strøk der forurensing av katekasser m.m. være en potensiell smitterisiko for mennesker.

Generelle smittehygieniske råd til eier:

- God håndhygiene, særlig ved kontakt med næringsmidler
- Vask av matskåler til dyret og annet utstyr må foregå atskilt fra vask av bestikk, tallerkener etc. til menneske
- Barn, eldre og immunsvekkede bør unngå nærkontakt med dyret/dyrene
- Unngå at dyret slikker mennesker
- Renhold i områder med stor smittebelastning (veranda, hundegård, innendørs)
  - Mekanisk rengjøring
  - Desinfeksjon
  - Vask
  - Tørk
- Dersom det er behov for å oppsøke dyreklinikk, må veterinæren varsles slik at de nødvendige forholdsregler kan tas for å unngå smittespredning
- Spørsmål knyttet til folkehelse rettes til fastlegen
- God håndhygiene etter børsting, bading og annen håndtering av dyrene

Sporingsarbeid:

Vurder behov for prøvetaking av fôr og kontaktdyrehold. Graden av systematisk sporingsarbeid avgjøres av størrelsen på utbruddet og mistenkte smitekilder.

Oppheving av restriksjoner

For å kunne oppheve restriksjonene må det foreligge tre påfølgende negative prøver som er tatt med 14 dagers mellomrom. Prøvene tas av praktiserende veterinær og skal undersøkes ved Veterinærinstituttet. Kopi av prøvesvarene sendes Mattilsynet.

Det bør gå minst 30 dager fra man har positiv prøve til man starter prøvetaking for å dokumentere at dyret er fri for bakterien. Da får dyret bedre tid til å kvitte seg med smitte. Ved en negativ prøve kan de to påfølgende prøvene tas etter 14 og 28 dager.

Dersom eier ikke følger opp pålegget om oppfølgende prøver, følger Mattilsynet opp pålegget med tvangsmulkt og/eller andre hensiktsmessige virkemidler i tråd med retningslinjer for virkemiddelbruk. Kostnader til oppfølgende prøveuttak dekkes av eier.

Prøveuttak:

For å få et vellykket prøveuttak er det viktig at:

- Prøven inneholder minst 10 gram avføring
- Prøven er så fersk som mulig, avføringen må være maksimalt to dager gammel når analysen starter.
- Prøven sendes ekspress over natt
- Unngå prøveuttak fredag/lørdag
- Bruk hansker
- Prøven legges i en plastboks med lokk, absorberende mellomlag og støtsikker ytteremballasje. Merkes med biologisk materiale. Kontakt evt. VI.
- Dersom dyret har stått på antibiotika, kan prøvetaking starte tidligst fjorten dager etter seponering.

Hvilke dyr som skal prøvetas:

- Dyr med symptomer
- Andre kjæledyr i dyreholdet prøvetas ved behov
- Produksjonsdyr må vurderes i hvert enkelt tilfelle

Behandling

Støttebehandling med væske og elektrolytter kan være indisert. Det anbefales ikke antibiotikabehandling, både på grunn av risiko for resistensutvikling og fordi det kan forlenge den smitteutskillende perioden. Ved alvorlig allmennpåkjenning og systemisk infeksjon kan antibiotika vurderes etter sensitivitetsundersøkelse.

I noen tilfeller har praktiserende veterinær startet antibiotikabehandling før prøvesvar foreligger. Da bør behandlingen seponeres så snart som mulig etter veterinærens vurdering av det kliniske forløpet og hensynet til forsvarlig bruk av legemidler.

Referanser

Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer

Forskrift om varsel og melding om sjukdom hos dyr

Endringer

Utgave	Godkjent	Godkjent av	Utarbeidet av	Endring
01	12.10.2017	kajba	soamd	1. utgave av dokumentet godkjent.
				<Viktigste endringer i forhold til forrige utgave samt begrunnelse>